

Lyijyhauleilla on pitkä historia Suomessa. Historia saattaa olla päättymässä pian.

JUSSI PARTANEN

Metsästäjäliitto ei anna periksi lyijyhauhirajoituksessa

Euroopan komissio jyräsi lyijyhauhirajoituksensa läpi EU-jäsenmaiden REACH-komiteassa syyskuun 3. päivä pidetyssä online-kokouksessa. Päätös voi kieltää lyijyhaukien käytön metsästyksessä ja urheiluammunnassa suurimmassa osassa Suomea ja aiheuttaa metsästäjille vakavia oikeudellisia ongelmia. Euroopan parlamentti voi kuitenkin vielä hylätä tämän ehdotuksen.

TEKSTI JUSSI PARTANEN

Komission lyijyhauлиеhdotus toimitetaan nyt EU-jäsenmaiden REACH-komitean hyväksynnän Euroopan parlamentille ja neuvostolle kolmen kuukauden tarkastelumenetellyä varten. Euroopan parlamentin tehtävänä on Euroopan kansalaisten edustajina ja EU:n toimielimenä käyttää valvontavaltuuksiaan. Parlamentilla on vielä valta hylätä tämä toimimaton ehdotus.

Jos ehdotus hyväksytään EU-parlamentin tarkastusmenettelyssä, se sisällytetään REACH-asetukseen ja se astuu kaikissa EU:n jäsenmaissa voimaan siinä muodossaan, kuin se on kirjoitettu.

Lyijyhaurirajoitus on mahdoton

Jo aikaisessa vaiheessa Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) täytäntöönpanofoorumi totesi, että kosteikon ehdotettu Ramsar-määritelmä aiheuttaa vakavia ongelmia täytäntöönpanon kannalta. Ramsar on maailmanlaajuinen valtioiden välinen kosteikkosopimus. Virallisen päätöksentekoprosessin aikana ECHA:n foorumia kuultiin, mutta sen neuvoja ei otettu huomioon, kuten ei myöskään useita muita suosituksia.

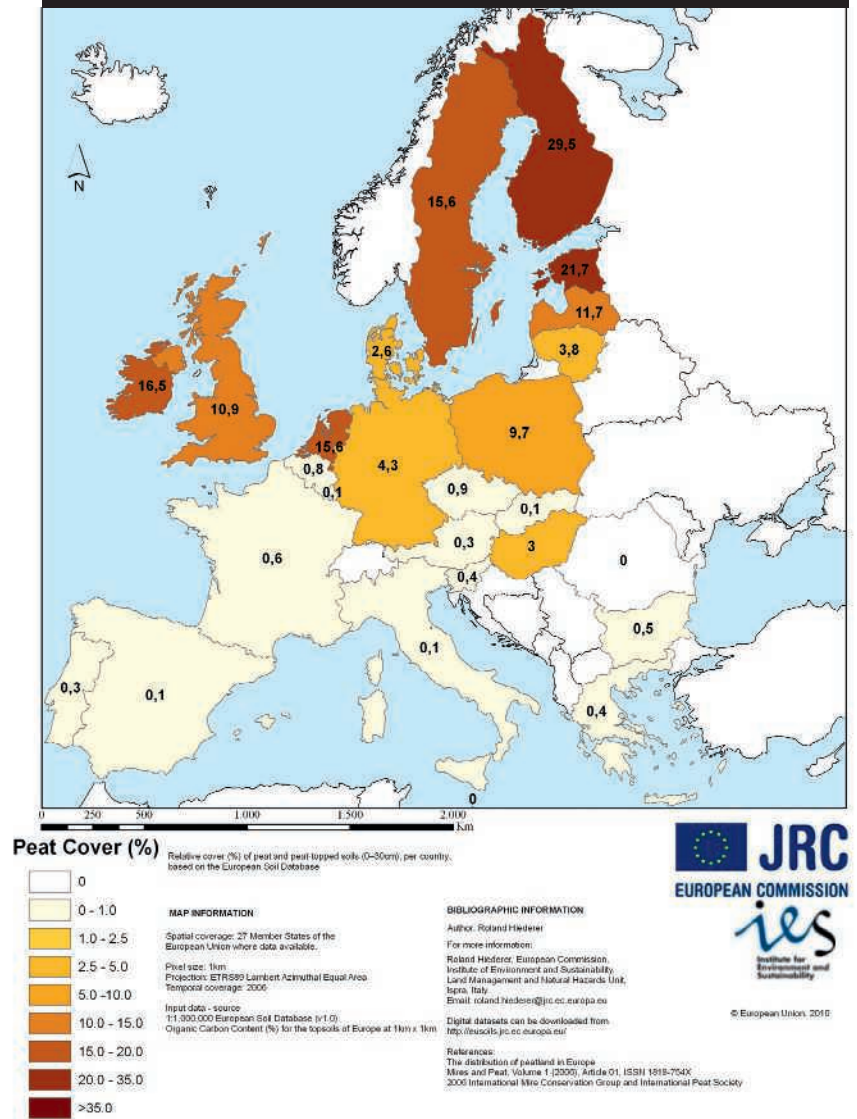
Kosteikkojen määritelmän osalta ECHA:n sosioekonomisia analyysejä käsittelevä komitea (SEAC) totesi, että turvemaiden sisällyttäminen aiheuttaisi useita vaikeuksia kosteikkojen tunnistamisessa kentällä. Metsästäjien on tiedettävä noudattavatko he rajoitusta vai eivät. Mikäli metsästäjä käyttää lyijyä tai edes kantaa sitä mukanaan, on aina vaara, että liikkuu huomaamattaan kosteikolla tai rajoitusehdotukseen sisällytetyllä 100 metrin suojavyöhykkeellä.

On hyvä ymmärtää, että kovan sateen jälkeen muodostunut yhden neliömetrin kokoinen vesilammikko muodostaa 100 metrin suojavyöhykkeen kanssa kolmen hehtaarin kokoinen ”kosteikon”. Näitä tilanteita ei voida määrittellä etukäteen mitenkään, joten rajoitusta olisi mahdotonta noudattaa käytännössä.

ECHA:n SEAC-komitea toi esiin myös ongelmia lyijyhauलिए hallussapidon kieltämisestä kosteikkojen suojavyöhykkeellä, samoin kuin ECHA:n täytäntöönpanofoorumi. Foorumin lausunnossa korostettiin vakavia epäilyjä hallussapidon sisällyttämisestä REACH:in soveltamisalaan, koska siinä käsitellään taloudellisten toimijoiden valmistusta, markkinoille

Vesilammikko voi muodostaa hehtaarien ”kosteikon”.

Turvemaan suhteellinen osuus (%) maittain

saattamista tai käyttöä, mutta ei tavallisen kansalaisen hallussapitoa. Miksi tämä neuvo jätettiin huomioimatta?

Neljästä epäonnistuneesta yrityksestä huolimatta komissio toimitti ehdotuksen uudelleen REACH-komitealle sen sijaan, että olisi varmistettu sen toimivuus Euroopan metsästäjille, urheiluampujille ja maanviljelijöille. Tällaisina aikoina on välttämätöntä, että EU:n toimielimet, erityisesti Euroopan komissio, yrittävät rakentaa luottamusta Euroopan kansalaisiin sen sijaan, että aiheuttaisivat laajaa sekaannusta ja oikeudellista epävarmuutta.

Totaalilyijyhauलिएkielto ei ole Suomelle vaihtoehto

Suomi kuuluu niihin EU:n jäsenmaihin, joiden pinta-alasta vähintään 20 prosenttia on Ramsar-mää-

lyijyhauलिए käyttökielto turvemaiden vaikeuttava eniten EU:n pohjoisosissa, esimerkiksi Suomessa. Mitä tummempi väri kartassa on, sitä suurempi osuus kunkin maan pinta-alasta on turvemaata.

ritelmän mukaista kosteikkoaluetta. Siksi Suomella on lyijyhaukiellon toteuttamiseen kaksi eri vaihtoehtoa. Ensimmäisenä vaihtoehtona on ottaa lyijyhaukielto käyttöön EU:n päättämällä tavalla Ramsar-kosteikoilla, ja sallia lyijyhaukien käyttö muilla alueilla. Tällöin siirtymäaika on kaksi vuotta. Toinen vaihtoehto on tehdä kansallinen päätös ja kieltää lyijyhaukien käyttö ja markkinoille saattaminen, jolloin siirtymäaika on kolme vuotta.

-Metsästäjäliitto on ollut heti päätöksen jälkeen yhteydessä kansanedustajiin ja ministeriöihin ja tähdentänyt syitä, miksi Suomen Metsästäjäliitto ehdottomasti vastustaa lyijyhaukien totaaliakieltoa, jos EU:n parlamentti hyväksyy asetuksen sellaisenaan, korostaa Metsästäjäliiton puheenjohtaja **Tuomas Hallenberg**.

Vaikka ylilaaaja kosteikon määritelmä rajaakin suuria alueita Suomessa pois lyijyhaukien käytöstä, se jättää kuitenkin mahdollisuuden käyttää vielä lyijyhaukeja ampumaradoilla, jotka eivät ole Ramsar-alueiden vaikutuspiirissä. Lisäksi lyijyhaukeja voitaisiin käyttää myös kosteikoiden ulkopuolisilla alueilla esimerkiksi variksen pyynnissä. Myös esimerkiksi sepelkyyhkyjen metsästys olisi mahdollista tietyillä alueilla.

Lyijyhaukien käyttö on Suomessa ollut kielletty vesilintujen metsästyksessä vuodesta 1996 alkaen. Nyt hyväksytyssä ehdotuksessa Ramsar-määritelmän mukaisia kosteikoita ovat vesialueiden lisäksi

turvemaat. Suomen maapinta-alasta turvemaita on kolmannes ja pohjoisessa niitä on suhteessa enemmän kuin eteläisessä Suomessa. Jos Suomi valitsisi lyijyhaukien totaaliakiellon, se estäisi lyijyhaukipatruunoiden käytön metsästyksen lisäksi myös kaikilla ampumaradoilla harjoittelu- ja kilpailukäytössä.

Monet vaihtoehtoisista lyijyjä korvaavista metsästyspatruunoista ovat lyijyhaukipatruunoita oleellisesti kalliimpia. Lisäksi suomalaisilla metsästäjillä on paljon vanhempia metsästyshaukikoita, joiden käytettävyyteen ja arvoon lyijykiellolla olisi suuri vaikutus.

Metsästäjäliitto on alusta alkaen ja loppuun asti vastustanut nyt tehtyä EU-päätöstä. Ei siksi, että joudumme luopumaan lyijyhaukien käytöstä todellista vesilintujen elinalueilla, vaan siksi, että nyt hyväksytyt ehdotus ei ole järkevä.

Suomi on myös vastustanut komission esityksiä koko prosessin ajan, ja tämä linjaus on hyväksytty sekä eduskunnan ympäristö- että maa- ja metsätalousvaliokunnissa. Mikäli EU-parlamentti kaikesta huolimatta hyväksyy komission lyijyhaukien käyttöä koskevan esityksen, Metsästäjäliitto vaatii, että lyijyhaukielto otetaan käyttöön vain niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä. Lisäksi on välttämätöntä huolehtia niin metsästäjien kuin viranomaistenkin riittävästä koulutuksesta, neuvonnasta ja jatkaa samalla tarpeellista tutkimusta aiheen parissa. ■

Lyijykielto

LYHYT HISTORIA

LYIJYN KÄYTTÖ metsästyksessä on aihe, josta on keskusteltu pitkään. Suomen Metsästäjäliitto on ollut aktiivinen toimija lyijyammuskeskustelussa alusta alkaen. Aikajanelle on merkitty tärkeimmät tapahtumat. Niiden väliin mahtuu lukematon määrä neuvotteluita päättäjien ja eri sidosryhmien kanssa niin Suomessa kuin Euroopan kentilläkin.

Kun komissio maaliskuussa 2015 esitti pyyntönsä kemikaalivirastolle lyijyhaukirajoitusta koskevan esityksen valmistelutyön aloittamisesta, FACE aloitti välittömästi työskentelyn Ammunition working groupissa (AWG) rajoitusesityksen järkevöittämiseksi. Suomen Metsästäjäliitto osallistui kaikkiin kokouksiin ja toi esiin ongelmat, joita rajoitus aiheuttaisi nimenomaan Suomen olosuhteissa poikkeuksellisen suuresta turvemaiden osuudesta johtuen.

Kansallisesti Metsästäjäliitto on ollut aktiivisesti yhteydessä kansanedustajiin ja europarlamentaarikkoihin ja nostanut esiin myös epäkohtia, joita Euroopan komission päätöksenteossa on ilmennyt. Lisäksi Metsästäjäliitto on koonnut yhteen rajoituksen vaikutuspiirissä olevat sidosryhmät ja aloittanut poikkeuksellisen laajan viestinnän näiden välillä, josta esimerkkinä on lyijykeskustelu Metsästäjäliitto Erätalolla 26.11.2019.

Edunvalvojana useilla rintamilla

Suomen Metsästäjäliitto pitää suomalaisen metsästysharrastajan ja metsästyskulttuurin puolia alati kiristyvien vaatimusten määrittämässä toimintaympäristössä.

Kysymys lyijyn käytöstä metsästyksessä on puheenaiheena nyt tulikuuma, mutta ei uusi, sillä keskustelu on jatkunut jo vuosikymmenten ajan. Suomessa eduskunta hyväksyi lyijyhaukien käyttökiellon vesilinnustuksessa metsästyslain uudistuksessa vuonna 1993.

Euroopan unioniin liittymisen myötä suomalaisten metsästäjien edunvalvonta on siirtynyt kansainväliselle kentälle. Työtä tehdään muun muassa Euroopan metsästäjäliittojen kattojärjestön FACE:n kautta. Lyijyasiassa FACE on toiminut lyijyhaukien asteittaisten rajoitusten käyttöönottamiseksi jo vuosia, vaikka vastustaakin yksiselitteisesti ehdotonta lyijyhaukikieltoa.

Lyijyn myrkyllisyys on fakta. Siksi sen käyttöä vesistöalueilla on perusteltua rajata. Kuten vuonna 1993, niin nytkin, EU:n lyijyhaukikiellon osalta, metsästä-

jien edun mukaista ei ole vastustaa itse asiaa, vaan sitä, miten järjestöinä ja Suomen kaltaisia turvemaita syrjien rajoitus aiotaan pistää toteen.

Edunvalvojana siellä jossain

Lyijyhaukikeskustelu käynnistyi voimalla vuonna 2015, jolloin EU:n komissio aloitti lyijyhaukien käytön rajoituksiin kosteikkoalueilla tähtäävän prosessin.

Kansallisella tasolla tärkeintä oli tehdä ymmärretyksi komission esityksen toimimattomuus Suomen ympäristöolosuhteissa. Metsästäjäliitto oli kuultavana muun muassa maa- ja metsätalouksella ympäristövaliokunnan käsittelyissä. Kansallisella tasolla saavutettiin toivottu tulos valtioneuvoston valitessa kielteisen kannan komission esitykseen.

Tämän lisäksi Metsästäjäliitto on toiminut julkisen keskustelun ylläpitäjänä herätellen asian vaikutuspiirissä olevia

toimijoita, kuten ampumaurheilujärjestöjä, huomioimaan komission esityksen laajamittaiset vaikutukset.

EU-tasolla Metsästäjäliitto on pyrkinyt vaikuttamaan suoraan ja sidosryhmiensä kautta lukuisiin päätöksentekoon osallistuviin komiteoihin ja neuvottelukuntiin, korostamalla Suomen kantaa puoltavia faktoja, mutta myös kritisoidulla vastapuolen räikeitä yrityksiä vaikuttaa jopa komission kautta päätöseen.

Lyijyhaukikeskustelu EU:ssa on ollut niin kaukana metsästysharrastuksen käytännöstä, että ei sitä suomalaisen korpikuusen alla istuskella ymmärrä. Tosiasia on kuitenkin se, että tulevaisuudessa voimme perustella metsästyksen oikeutusta ainoastaan sillä, että osoitamme hyödyntävämme luonnonvaroja kestävästi ja riistakantojen säilymistä tukien. ■

16.7.2019

Euroopan komission pyynnöstä Euroopan kemikaalivirasto aloittaa lyijyhaukien, lyijyluotien sekä kalastuspainojen käytön rajoittamista (ns. totaalikielto) koskevan esityksen valmistelutyön. Prosessissa on meneillään kaksi osin päällekkäistä esitystä lyijyn rajoituksista (haulikielto kosteikoilla ja totaalikielto).

20.11.2019

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää Metsästäjäliiton virallista kantaa lyijyrajoi- tuksiin. Ministeriön kanta lyijyhaukeihin on kielteinen. Metsästäjäliitto ilmoittaa pysyvän- sä faktoihin perustu- vassa linjassaan, jonka mukaan mm. lyijyn totaalikielto ei ole vaihtoehto.

13.12.2019

Metsästäjäliiton hallitus linjaa kantansa. Sen mukaan liitto hyväksyy lyijyhaukirajoituksen, jos se on sidottu näkyvään veteen, ei Ramsar- määritelmään. Suojavyöhykkeitä ei hyväksytä. Siirtymäajan tulee olla 36 kk. Ampumaradat tulisi rajata rajoitusten ulkopuolelle. Lyijyhaukien ja -luotien käytön rajoittamista (ns. totaalikielto) ei hyväksytä.

3.9.2020

REACH-komitean kokous, jossa komission ehdotus hyväksytään 18 valtion puoltavien äänin. Suomi vastustaa ehdotusta yhdessä neljän muun valtion kanssa. Tätä ennen REACH-komitea on pitänyt jo kolme kokousta, jotka on keskeytetty, kun komissio ei ole saanut riittävä jäsenmaita enemmistöä esityksen taakse.

7.9.2020

Suomen Metsästäjäliiton hallitus linjaa uudelleen, että lyijyhaukien totaalikielto ei ole liitolle vaihtoehto.

10/2020

ECHA julkaisee ehdotuksen lyijyhaukien, lyijyluotien sekä kalastuspainojen käytön rajoittamisesta (ns. totaalikielto). On käynnistynyt uusi prosessi, jossa Metsästäjäliitto ja FACE toimivat aktiivisesti vaatien, että päätös tulee tehdä tutkituun todennettuun faktaan perustuen, eikä hätiköidysti.

01/2023

Tammikuu 2023 tai 2024 Siirtymäaika päättyy ja lyijyhaukirajoitus astuu voimaan. Siirtymäaika riippuu siitä, päättääkö Suomi kansallisesti ottaa 36 kk siirtymäajan ja totaalilyijyhaukikiellon, vai pysytäänkö Ramsar-kosteikkomääritelmässä.

PEKKA ROUSI

Euroopan komissio sai läpi esityksensä lyijyhaulien kieltämiseksi kosteikoilla ja turvemailla.

Euroopan komissio jyräsi lyijyhaurajoituksensa läpi

EUROOPAN komission esitys lyijyhaulien käytön kieltämiseksi kosteikoilla ja niiden lähistöllä sai 3. syyskuuta pidetyssä EU:n REACH-komitean kokouksessa tarvittavan määränemmistön ehdotuksen taakse. Päätös voi kieltää lyijyä sisältävien haulien käytön ja hallussapidon Ramsar-määritelmän mukaisilla kosteikkoalueilla ja 100 metrin suojavyöhykkeillä. Euroopan parlamentti voi kuitenkin vielä hylätä tämän ehdotuksen.

Suomi äänesti komission ehdotusta vastaan, sillä rajoituksen valvonnan järjestäminen Suomen kaltaisessa harvaan

asutussa ja kosteikkovaltaisessa maassa on vaikeaa ja kallista. Komission esitystä puolsi kuitenkin 18 maata ja vain viisi maata, Suomi mukaan lukien, vastusti esitystä.

Metsästäjäliitto vastusti loppuun saakka komission esitystä yhdessä Euroopan metsästäjien kattojärjestön FACEn kanssa. Metsästäjäliiton mukaan suurin esityksen ongelma on se, että kosteikon määritelmä kattaa esityksessä myös turvemaat, mikä tekee rajoitusestyksestä epäselvän sekä metsästäjille että viranomaisille. Käytännössä metsästä-

jän on mahdotonta tietää, mistä rajoituksen mukainen alue selkeästi alkaa ja mihin se päättyy.

Euroopan unionissa on parhaillaan valmisteilla myös toinen, laajempi lyijyyn liittyvä kieltö, joka kieltäisi lyijyn kokonaan sekä hauleissa että kiväärien luodeissa. Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) rajoitusehdotus tämän niin sanotun totaali kiellon osalta valmistuu lokakuussa 2020.

Lue lisää aiheesta tämän lehden sivuilta 34–37. ■